

Oahppoáiggomus åvddåskåvlåj

Lpfö 18

Skolverket

Hiebadus (SKOLFS 2018:50) oahppoáiggomusás ávddåskåvlåj

Tjållusåv máhtå PDFan viedtjat
Skåvllåðåjmadagå webbåbieles mávso dagi:
www.skolverket.se/publikationer

ISBN: 978-91-7559-407-1

Gåvidahttem: Tobias Flygar

Skolverket, Stockholm 2022

Sisadno

1. Ávddáskávlá vuodoárvo ja doajmma	4
Vuodoárvo.....	4
Dádjadibme ja guojmmeulmusjuohta	4
Tjielggavuolta ja gájkbelak.....	5
Lágásj áhpáduš.....	5
Ávddáskávlá ámmát.....	6
Sujtto, ávddánahttem ja áhpáduš	9
Juohkka ávddáskávlá ávddánahttem.....	10
2. Ulmmel ja njuolggadusá.....	11
2.1 Miere ja árvo.....	11
2.2 Sujtto, ávddánahttem ja oahppa.....	12
2.3 Mánáj oasse ja vájkkudimmáhttelisjuohta	15
2.4 Ávddáskávlá ja ruoppto	15
2.5 Rasstidáhka ja aktisasj barggo.....	16
2.6 Tjuovvom, boadodmierredibme ja ávddánahttem	17
2.7 Ávddáskávlááhpádiddje ávdásvástádus áhpádušán.....	18
2.8 Rektávra ávdásvástádus	18

1. Ávddåskávlå vuodoárvo ja doajmma

Vuodoárvo

Ávddåskávlå la oasse skávllåväsendis ja la duvdedum demokratiddja vuodon. Skávllålågan (2010:800) tjielggiduvvá at åhpådus åvddåskåvlån sisadná at mánå galggi viedtjat ja åvddånahttet máhtojt ja árvojt. Dat galggå mielastuhttet mánåj åvddånahttemav ja åhpav ja mielav viessomåjge oahppat. Åhpådus aj galggå juohket ja nannit berustimev ulmusjriektåjda ja vuodo demokråhtalasj årvustallamijda man nanna svieriga sebrudak vuojnat.

Juohkkahasj gut barggå åvddåskåvlån galggå mielastuhttet dåbdov ja berustimev ulmutjavieessoma årvvogisås, ulmutja friddjavuodas ja iesjvuodas, dimna ulmuttjij dåsålasj årvos, dåsålasjvuolta nissunij ja ålmmåj, nåjtsoj ja båhtsaj, ja solidaritehta ulmuttjij gaskan. Ij aktak mánå åvddåskåvlån galga sjaddat nuppåstum sjierve diehti, sjiervverasstim iesjvuodas jali åvddånbuktemis, tjerdalasj gullevasjvuodas, religiåvnås jali ietjå jáhkos, doajmmahieredimes, seksualitehtas jali ages, mánås jali soabmåsís gut gullu mánåj, jali ietja lågås j illåstibme. Dimna dakkår viggama galggi dåjmalattjat vuosstelduvvut.

Åhpådus galggå tjadåjduvvat demokråhtalasj vuogijn ja biedjat vuodov sjadde geldulasjvuohatj ja åvdåsvåsstådussan mánåj at dåjmalattjat vålldet oasev sebrudagå nanos åvddånahttemij – juogu dal ruhtadile ja sosiålat degu birrasa hárråj. Degu dal guhkkåsij ja globåla boahtteåjgevuojno aj galggå tjalmostahteduvvat åhpådusån.

Ávddåskåvllå galggå vuosedít dajt árvojt ja njuolgådusåjt ma diededuvvi FN:a konvensjåvnån mánåj riektåjs (mánåjkonvensjåvnån). Åhpådus dan diehti galggå vuolget dassta mij la mánå buoremus, at mánåjs la rievtes oasev vålldet ja at sjaddat gullen ja at mánå galggi oadtjot diedov sijå riektåjs.

Dådjadibme ja guojmmeulmusjvuolta

Juohkkahasj gut adná dåjmav åvddåskåvlån galggå mielastuhttet årvov juohkka ulmutja iesjárvos ja årrot doajmmå nanos åvddånahttemij.

Åhpådus galggå mánåjda vaddet máhttelisvuodav åvddånahttet suv máhtov dådjadibmåj ja dåbdåstít ietjå ulmuttjij våsådusåv. Åhpådus galggå bådjeduvvat rabåsmielajn ja vieldimijn sierådusåjs ulmuttjij mielajs ja viessomvuogijs.

Dat galggå vaddet mánåjda máhttelisvuodav at fert låhkåj ussjolit ja juohket sijå jurddagijt viessomgatjålvisåj birra.

Svieriga lassånåm internasjonålisierik adnu alla ådnomusåjt ulmuttjij máhtos viessot ja dådjadit dajt árvojt ma gávnnuuj kultuvralasj valljudagån. Danen gå skávllå la sosiåla ja kultuvralasj åjvvalimsaddje mij galggå mielastuhttet mánåj dådjadimev årvos valljudagås. Dåbdov juohkålågås j viessomvuogijs ja

kultuvrajs máhtti árrat viehkken ávddánahttet máhtov dádjadit ja oasev válldet ietjá ulmuttjij viessomdásijs ja árvojs. Áhpadus ávddáskávlán galggá árrat vuodon mánáj dádjadibmáj ietjá gielajda ja kultuvrajda, sisanojn nasjonála unneplågogiela ja kultuvra. Låga (2009:724) nasjonála unneplågo ja unneplågogielajda gulluji juvdåra, roma, såme, svieriksuomaga ja durnosvåkkega. Såme li lassen aj iemeålmmuga. Giellalåhka (2009:600) buktå ávddåj at nasjonålaunneplågogiela li suoma, jiddisch, meåнкиeli, romani chib ja såmegiella.

Tjielggavuohta ja gåjkbela

Ávddåskåvllå galggå árrat rabås sierra mielajda. Gåjka gudi barggi ávddåskåvlán

galggi åvtbåle dåbdddåstit dajt vuodoårvojt ma li tjåledum skåvllålågan ja då åhpadusåjggomusån ja biedjat tjielga mierev dajda ma vuostelt dajt årvojt.

Ávddåskåvlå galggå alodit månåjt fievrrit åvddåj sijå jurddagijt ja huomådusåjt ja gårvedit máhttelisvuodajt dajda. Månåj miela galggi våldeuvvat oassen åhpadusån ja sij galggi oadtjot máhttelisvuodav at ietja oadtjot dådjadusåv ja dahkat ietjas vålajt sijå ietjas dåses. Dan låhkåj máhtti månå ávddånahttet jåhkov ietjas máhttjij ja sjaddat oasålattja ja mierredit muhtemav åhpadusås.

Månå ávddåskåvlán e galga sjaddat avtaklåhkåj båjnedum juobbelij jali ietjá låhkåj

båjnnut sierra vuojnoj. Danen galggå åhpadus árrat tjielgas ja ij båjnnelis.

Árromvuohke dimnajs gudi barggi ávddåskåvlán, ja sijå vuohke doajmmat ja sågastit, våjkudi månåj dådjadimev ja berustimev dajda riektåjda ja ådnomusåjda ma li demokråhtalasj sebrudagån. Danen li dimna gudi doajmmi juojddå ávddåskåvlán åjnnasa åvddågåvvån.

Lågås åhpadus

Skåvllålåga milta galggå åhpadus árrat lågås åjnnå hån rijkkan gårveduvvá. Dat galggå válldet berustimev månåj sierra máhttelisvuodajs ja dårbojs ja hábbmiduvvat dimna månåjda ávddåskåvlán. Dat sisadnå at åhpadusåv ij manå hábbmit åvtlåhkåj juohkka sajen ja dan diehti ij mårte juollodit ávddåskåvlå rudåv åvtlåhkåj.

Áhpadus galggå válldet ålgov åhpadusåjggomusås ja dajt masi månå li miellusa ja dajda mårtojda ja våsådusåjda majt månå ávddål li oahppam. Dat galggå ålles åjge håsstet månåjt vijddåbut dan baktu at alodit ådå gåvnnamusåjda ja máhttjij. Ávddåskåvlå galggå sierra båråjgåhtset månåjt ma fertlågåtja diehti dårbahi inep låjddimav ja mielostimev jali sierra viehkev. Dimna månå galggi oadtjot åhpadusåv mij la hábbmidum ja hiebadum nåv at sij ávddåni nåv guhkås gå máhttelis. Månå gudi muhtijn jali ålles åjge dårbahi inep viehkev ja galggi oadtjot dav hábbmidum sijå dårbos ja mårtos.

Ávddáskávlá galggá dájmalattjat ja mielajn doarjjot gájka mánáj sámmi riektájt ja máhttelisvuodajt, sjiervvegullevasjvuodas. Ávddáskávlá adná ávdásvástádusáv vuosteldit sjiervvehábbmimijt ma gártjedi mánáj ávddánahttemav, válajt ja áhpav. Gák ávddáskávlá gárvet áhpav, gák máná sjaddi duostodum ja makkir ádnomusá ja vuorddemusá ma biejaduvvi mánájda li oase ma hábbmiji sijá vuojnojt ma li nissunij ja álmmáj vuoge. Ávddáskávlá galggá dan diehti gárvedit áhpadásáv náv at máná ájvvali, stáhki ja oahppi aktan, ja gáhttjali ja ávddánahtti máhttojt ja mielajt, sámmi máhttelisvuodaj ja avta dásen, ij gatjálvisás sjiervvegullevasjvuodas.

Ávddáskávlá ámmát

Állesvuojnno

Áhpadás ávddáskávlán galggá vuododit viessomájge áhpav. Dat galggá árrot suohtas, áskulasj ja oahppamvalljudak dimna mánájda. Áhpadás galggá adnet álggovuojnov állesvuojnno mánájs ja mánáj dárboš, gánná sujtto, ávddánahttem ja oahppa dahká állesvuodav. Aktisattjat ruoptoj galggá ávddáskávlá doarjjot mánáj ávddánahttemav vissjalis, doajmmá, máhtulasj ja ávdásvástedis ulmutjin ja sebrudakoassálasste.

Áhpadásá sisanon la áhpadás. Áhpadás sisadná alodit ja hástet mánájt oahppamájggomusá ulmmelijn degu vuodon ja guovlon, ja manna l ájggomus ávddánahttemij ja oahppaj mánájda. Áhpadás galggá adnet álgov sisanos mij la ájggomusán jali mij soajttema sjaddá danen gá mánáj ávddánahttem ja oahppam la manon álles ájge. Ávddáskávlá áhpadiddje galggi adnet ávdásvástádusáv pedagávgálasj sisanos áhpadásán ja daj ulmmelij barggon mij doarjju mánáj ávddánahttemav ja áhpav. Ávddáskávlán le dan diehti sierra ávdásvástádus áhpadásán majt barggojuogos tjadájt aktan. Áhpadásán aj oassálassti iehtjáda barggojuohkusin, degu dal mánájsujttára, doarjjot mánáj ávddánahttemav ja áhpav.

Ávddáskávlá galggá árrot viesso sosiála aktavuohta mij vaddá áskov ja hálov ja mielav oahppat. Máná gárvedi aktavuodajt ja ábov sijá vásádusájs ja vuohke ussjolit. Danen galggi sij ávddáskávlán duosstot árvov suv iesjvuodas ja suv vuogev ussjolit ja dádjadit suv birrusav. Gájkka gudi barggi ávddáskávlán galggi vaddet juohkka mánáj máhttelisvuodav ávddánahttet suv áskov ja iesjjáhkov. Sij galggi alodit mánáj ielvvemav, oajvvásvuodav, ja geldulasjvuodav. Mánáj riektá rumáj ja iesjvuohka galggá aj roaddoduhttet. Dat sisadná degu dal bájválasj sujton ja gatjálvisájn dokumentasjávnnán.

Áhpadás ávddáskávlán galggá plániduvvat ja tjadájduvvat dakkir vuogijn at dat doarjju mánáj ávddánahttemav, varresvuodav ja buorrevedjuij. Ávddáskávlá galggá fállat mánájda buorev birrusav ja buoret merustallam biejjvedájmajt degu dal vuojnadimijn ja dájmaj hiebadum sijá dárbbuj ja áromájggáj. Biros galggá

árrot sadjihin dimna mánájda ja alodit sijáv aktan stáhkát ja at oahpásmuvvat birosvárdijn ja aj doarjjot mánáj ávddánahttemav, áhpav, stáhkusav ja aktavuodav.

Biros ávddáskávlán galggá fállat dimna mánájda duov dáv dájnav fert aktavuodan. Állo fálamáhttelisvuoda vaddi lasse máhttelisvuodajt mánájda vijdedit sijá stáhkamhámiht ja válav dájnavda. Dat la ájnas at dimna gudi barggi ávddáskávlán li doarjjaga mánájda berustahtek sjiervvegullevasjuodas vatteduvvi máhttelisvuodav gábdep vásádusájt ja diedov sijá máhttelisvuodajs. Ávddáskávlá birás galggá alodit ja hásstet mánájt gábdedit sijá máhttojt ja geldulasjuodajt gártjedagi sjiervvemierij diehti.

Ávddáskávlá galggá aktisattjat barggat ruoptojn ja vaddet mánájda máhttelisvuodav ávddánahttet ietjas máhto milta. Ávddáskávlá galggá tjielggit mánájda ja mánáj huvsodisájde makkir ulmme l áhpadásán. Dat la sijá vijor máhttelisvuohhtaj adnet vájkudimev ja dádjadussaj ávddáskávlá ámmádij. Dat la ájnas at gájka gudi gulluji barggojuohkusij adni máhtov dádjadit ja ávtásrádij mánáj gárvedit áskulasj aktavuodav ruoptojn, náv vaj ávddáskávláájge sjaddá buorre mánájda.

Stáhkam la vuodo ávddánahttemij, oahppaj ja buorrevedjuj

Mánájda la stáhkam sierra ájnas. Stáhkusin oadtju máná máhttelisvuodav háddidit, gávádallat ja gárvedit vásádusájt. Dan láhkáj sij máhtti hábbmit mielav sijá iehtjasa ja iehtjádij birra. Stáhkus alot gávádallamav ja sisviessomav. Stoagos aj máhtta hásstet ja alodit mánáj labudimev, guládallamav, aktisasj bargov ja tjoavddusij ja máhtov ussjolit gáváj ja symbávláj. Danen la dat ájnas vaddet mánájda ájgev, sajev ja ráfev huomáhit stuvssimij, gáhttaladdat ja vásedit.

Stoagos galggá árrot guovdon áhpadásán. Vuohke gájkajs gudi gulluji barggojuohkusij ja biros mij alot stáhkamav nanni stáhkusa dárbov mánáj ávddánahttemij, oahppaj ja buorrevedjuj.

Máná galggi vatteduvvat máhttelisvuodav degu dal stáhkusij majt ietja huomáhi ja majt soames barggojuohkusin návot. Dimna máná galggi vatteduvvat máhttelisvuodav válldet oasev aktisasj stáhkamijn sijá vaddásijs ja máhtos. Gá soames tjuovvu ja lájddi stáhkamav hiebalasj vuogijn, juogu dal álggolin stáhkama jali dan baktu at árrot iesj oasen jali manjen, máhtti oare ma gártjedi stáhkamav ielveduvvat ja aj barggovuoge ja birrusa ma doarjju stáhkama ávddánahttemav. Dájmalasj oasseválldemijn la dat máhttelis doarjjot guládallamav mánáj gaskan ja duostudit ja giehtadallat rijdojt.

Guládallam ja sajjáduhttem

Giella, oahppa ja iesjuodaávddánahttem gulluji lánka nubbe nubbáj. Ávddáskávlá galggá biedjat stuor dáttov alodit mánáj giellaávddánahttemav dáron, dan baktu at alodit ja viehken válldet sijá mielav ja geldulasjuodav fert slája guládallamijda. Máná galggi fáladuvvat mielos birrusav gánná oadtju máhttelisvuodav ávddánahttet sijá gielav láhkám gulldalime baktu ja rádedit girjjij

ja ietjá tevstaj birra. Áhpadus galggá vaddet mánájda máhttelisvuodav máhttet ussjolit, oahppat ja guládallat fert slaj aktavuodan ja sierra ájggomusájn. Dan baktu biejaduvvá vuodo at máná ávddálijguovlluj oatju dajt áhpajt majt dimna sebrudagán dárbahti. Máhtto guládallat, áhtsát ádå máhtov ja aktan barggat la dárbulasj sebrudagán gánnå l stuor diehtojuohekem ja álles ájge l rievddadusán.

Máná gudi gulluji nasjonála unneplågojda, masi iemeálmuga sáme gulluji, aj galggi doarjoduvvat sijá giellaávdánahttemij sijá nasjonála unneplågogielan ja doarjoduvvat sijá ávddánahttemin kultuvralasj iesjvuodan. Ávddåskåvlå galggá dan diehti fállat suoddjimav ja doarjjomav dajda nasjonála unneplågogielajda ja kultuvrajda.

Bieljedis mánájda, mánájda gejn li nievrep gullo ja máná gudi ietjá ássij diehti adni dárbov siejvvemgiellaj galggá giellaávdánahttem doarjoduvvat svieriga siejvvemgiellaj.

Máná ietjá iednegielajn gå svierigadárro galggi vatteduvvat máhttelisvuodav ávddánahttet juoga dal svieriga dárov ja sijá ietjas iednegielav.

Ávddåskåvlå ámmádij gullu at juohket ja ávddánahtte kultuvrraarbev – árvajt, tradisjåvnåjt, histåvråv, gielav ja máhtojt – buolvav buolvaj. Ávddåskåvlå aj galggá bárråjgåhtset at fert slaj kultuvra tjalmostahteduvvi áhpadusán.

Máná galggi vatteduvvat ájgev, sajev ja ráfev ietjas gárvedibmáj. Sij galggi adnet máhttelisvuodav ielvvvet, ussjolit ielvvema birra ja tjielggit sijá birosvåráldav. Áhpadus galggá vaddet mánájda máhttelisvuodav vasedit, gåvijdahttet ja guládallat estetihka ålgusvaddemhåmijt degu gåvvå, hábme, dråmá, labudibme, lávlloma, musijka ja dånsa baktu. Dat sisadná at máná galggi adnet máhttelisvuodav dahkat, hábbmit ja gárvedit dan baktu at adnet fert slaj ábnnasijt ja teknijkajt, degu dal digitåla ja ietjålågátijit. Dan diehti sjaddå gárvedibme juogu dal sisadno ja vuohke ávddåskåvlån at doarjjot mánáj ávddánahttemav ja áhpav.

Áhpadus ávddåskåvlån galggá vaddet mánájda máhttelisvuodav adnet matematijkav majna åtsådallat ja tjielggit suv birosvåráldav ja tjoavddet årggabåjvålasj gåssjelisvuodajt. Áhpadus aj galggá vaddet mánájda dånkålasj digitåla máhtov dan baktu at vaddet sidjij máhttelisvuodav ávddánahttet dådjadusáv dan digitaliserimav majt sij iejvviji årggabåjvålattjat. Máná galggi vatteduvvat máhttelisvuodav vuododit iehpedimev ja ávdåsvåsståvus vuogev digitåla teknijkaj, nåv at sij ávddålijguovlluj galggi vuojnet máhttelisvuodav ja dådjadit vådáv ja merustallat diedojt.

Nanos ávddánahttem, varresvuohka ja buorrevedjem

Buorre boahhteájgejåhkko galggá bájnnet áhpadusáv. Áhpadus galggá vaddet máhttelisvuodav at oadtjot ekolåvgålasj ja vároj vuogev sijá birrusij ja luonnduj ja sebrudahkaj. Máná aj galggi vatteduvvat máhttelisvuodav ávddánahttet máhtojt gåk fert slaj vála majt ulmutja dahki máhtti vaddi nanos ávddánahttemav – degu dal ekonåvmålattjat, sosiålat ja birosårråj.

Åhpadus galggá válldet vuosstáj mánáj ielvvemhálov ja hásstet ja doarjot sijá geldulasjvuodav oahppaj luondos, sebrudagás ja teknijkas.

Máná galggi oadtjot máhttelisvuodav ávddánahttet valjes labudimmáhtov dan baktu at vaddet máhttelisvuodav válldet oasev rumájdájmajs ja árrót moattelágásj luonndobirrusijs. Åhpadus galggá vaddet mánájda máhttelisvuodav váseedit labudimávov ja dan baktu ávddánahttet sijá geldulasjvuodav labudit. Gå rumájdájma, biektelisbárrusa ja varresvuoda viessomvuoge sjaddi luondulasj oase mánáj biejven máhtta åhpadus viehkev vaddet mánájda dádjadit gåk dat máhtta vájkudit varresvuodav ja buorrevájov. Åhpadus galggá vaddet juohkka mánáj máhttelisvuodav átsádallat, gatjádít gatjálvisájt ja rádedít dáhpádušájt ja aktavuodájt birosväráldin ja ávttbále dan láhkáj hásstet ja doarjot sijá geldulasjvuodav varresvuohatj buorrevedjov ja nanos ávddánahttemij.

Sujtto, ávddánahttem ja åhpadus

Ávddáskávllá galggá fállat mánájda áskulasj sujtovej ja adná ájnas ámmádav doarjjomijn vuododit mánáj áskulasj vuodav ja iesjvuodav. Åhpadus galggá tjadájdúvvat sujtos ja máná buorrevájos ja jasskavuodas. Dimna máná galggi váseedit tjangasvuodav ja ávov dassta at lávkkít ávddálij guovloj, tjadájdít gássjelisvuodájt ja árrót ávken juohkusin. Ávddáskávllá galggá vaddet mánájda máhttelisvuodav ávddánahtte buorev mielav ietjastis degu oahppe ja ásadiddje ulmutja. Danen galggi máná oadtjot máhttelisvuodav ielvvet ja alvaduovvat, gáhttjalit ja guoradallat ja oadtjot ja gávidahttet fert sláj máhttojt ja vásádušájt.

Ávddáskávllá galggá alodit juohkka máná ávddánahttemav ja åhpav. Åhpadus álu galggá duvdeduvvat diedalasj vuodon ja gáhttjalum vuogij gå la gatjálvis juogu dal sisanos jali barggovuoges. Máná galggi vatteduvvat máhttelisvuodav máhttuoj, ussjolibmáj ja máhttoávddánahttemij moattet vidjurijs degu intellektuála, gielalasj, etihkalasj, dájmalasj, sielulasj ja estetihkalasj. Dat vájkut at álles barggojuogos oasev válldi viesso rádedimen mánáj åhpadusás ja mij la ájnas máhtto dálla ja boahtteájge. Moatte vidjura máhtos li luondulasj vuolggemsaje dakkir rádedimen. Máhtto ij la dássjá akta moallánahka. Máhtto boahta álggus náv álojn hámiijn – degu diedo, dádjadus, smidudak ja áskeldibme – mij gájbbet aktisasjvuodav nubbe nuppijn.

Ávddáskávllá barggo galggá gárvedit sajev moattelágásj oahppamhámiijda ja ássat åhpájt gánná daj háme starjeduvvuoj ja sjaddi állásin. Tiebmáguovllo barggovuogij máhtta mánáj åhpadusáv aktij tjoahkkít ja sjaddat állolágásj ja állásin..

Åhpadus galggá válldet berustibmáj mánáj ietjas vásádušájt, dárbovej ja dasi májt sij vuosedi mielav. Valla máná aj álles ájgev galggi oadtjot hásstalusájt vijddábut oahppoájggomusás dan baktu hásteduvvat ádá ielvvemijda ja máhttojda. Hásteduvvat. Ávddáskávllá galggá doarjot jádov ja progresjávnav mánáj ávddánahttemin ja åhpan ja gárvedit járkav boahtte oahppaj.

Ávddåskávlå galggá alodit mánáj dájmalasjvuodav, ielvvemav ja iesjdåbdov. Máná galggi oadtjot máhttelisvuodav alvaduhttet ja ávddánahttet sijá máhtov átsådallat ja merustallat. Áhpadus galggá alodit mánájt álgedit ja válldet ávdåsvåsstådusáv ja aj vaddet sidjij máhttelisvuodav barggat iesjrådagit ja aktan nuppij. Áhpadus galggá håsset ja vaddet håsstalusaýt mánájda gáhttalit tjoavddet sijá ietjas ja iehtjådíj huomåhimijt, tjoavddet gåssjelisvuodajt ja rievddat dajt dahkuj. Månåjuohkusa aktavuohta mánáj gaskan le åjnas ja doajmme oasse mánáj ávddánahttemin ja oahppa ávddåskåvlån. Áhpadus galggá vuododuvvat juogu dal máná oahppi aktan ja nubbe nuppes degu aktavuohta ållessjattugij ja mánáj gaskan. Gåjka gudi gulluji barggojuohkusij galggi danen årrot ielvvisa dimna mánáj máhttelisvuodajda aktavuohtaj aktunasj mánáj gaskan, månåjuohkusin ja ållessjattugij.

Máná oahppi ståhkama baktu, sosiåla aktavuodan, åtsådallama ja gårvedattijn valla aj gáhttjamijn, rádudallamijn ja merustallamijn. Månáj åhpadibme máhtta sjaddat valljudak ja aktisasj jus barggovuoge rievddi ja biros la håsstalus ja alot ja loaggå ståhkamij ja dájmajda. Áhpadus galggá vaddet sajev mánáj ietjas mielajda, gåvådallamijda ja dájmadahkaj. Máná galggi máhttet målssot fert slaj dájmaj biejvenalluj, juogu dal ålgon jali sinna ja fertlågås birrusij.

Juohkka ávddåskåvlå ávddánahttem

Áhpadus ávddåskåvlån galggá ávddánahttet nåv at dat dävddå nasjonåla ulmmelijt. Oajvveulmusj adnå ávdåsvåsstådusáv at nåv sjaddå. Rektåvrå jådedibme ja ávddåskåvlååhpadiddje adni ávdåsvåsstådusáv at åhpadus dájmaduvvá oahppaåjggomuså ulmmelij milta ja barggojuohkusa åmmåt la doarjot mánáj ávddánahttemav ja åhpav vaj máhttelisvuoda åhpadussaj galggi ávddánahttet ja dållat alla dásev ja kvalitehtav. Dakkår ávddánahttem dårbaj dav at rektåvrå ja gåjka gudi li barggojuohkusin systemalattjat ja gårddådimijn dårkesti, tjuovvoli, merustalli ja åtsådalli båhtusijt åhpadusån.

2. Ulmmel ja njuolgasusá

Ulmmela vuosedi guovllov áhpadasaj ávddáskávlán ja dan milta vuorddemusá kvalitehtaávddánahttem áhpadasán ja gáak dat laset juohkka máná ávddánahttemav ja áhpadasáv.

Njuolgasusá vuosedi ávddáskávlááhpadiddje ávdásvásstádusáv at áhpadas tjadájduvvá oahppoájggomusá ulmmelij milta. Njuolgasusá aj mierredi ámmádav juohkka aktaj barggojuohkusin, gánná ávddáskávlááhpadiddje, mánájsujtára ja ietjá bargge máhtti gullut, fállat juohkka mánáj áskulasj sujtov ja doarjot mánáj ávddánahttemav ja áhpadasáv.

Dimna gudi barggi ávddáskávlán galggi tjuovvot mierijt ja árvojt majt ávddáskávlá oahppoájggomus mierret ja le viehkken tjadájdít ávddáskávlá ámmádav ja dájmasáv.

2.1 Miere ja árvo

Ávddáskávlá galggá dájmalattjat ja diehttelisá milta vájkudit ja alodit mánájt at sisadnet mijá sebrudagá aktisasj árvojt ja dibdet dajt bihkusij boahitet dájmalasj árggabiejve dájmada fert slaj aktavuodan.

Ulmme

Ávddáskávlá galggá vaddet juohkka mánáj máhttelisvuodav ávddánahttet

- bigosvuodav, roattov, solidaritehtav ja ávdásvásstádusáv,
- máhtov at adnet berustimev ja dábdástit ietjá ulmuttjij viessomij sisbálláj ja viehkeidit iehtjádijt.
- máhtov ielvvvet, ájádallat ja váldet márrádusájt etihkalasj gássjelisvuodajda ja viessomgatjálvisájda árggabiejven,
- roattov ja dádjadusáv dimna ulmuttjij buohta árvov ja ulmuttjij ulmusjriektájda,
- sjadde ávdásvásstádus ja geldulasjvuohita nanos ávddánahttemij ja dájmalattjat váldet oasev sebrudagán

Njuolgasusá

Ávddáskávlááhpadiddje galggá válldet ávdásvásstádusáv

- máná galggi oadtjot sijá dárbojt roahtodum ja tjadájdum ja oadtju vásedít suv ietjas árvov,
- barggat demokrátalasj barggovuogijn gánná máná dájmalattjat oasev válldi, ja
- dájmalattjat gábtjåt dásálasj vuojnov náv at máná oadtju lágásj máhttelisvuodajt gábdedit vuojnov ja válaht sjierve gatjálvisáj dagi, ja
- ávddánahttet mierijt ja barggovuogijt bargojn ja aktavuodav mánájjuohkusin,

Barggojuogos galggá

- vuosedit roattov juohkka ja árrot oasen gárvedit demokráhtalasj dábdov, gánná máná oadtju máhttelisvuodav dábddát aktavuodav ja ávddánahttet ávdásvásstádusáv ja dáhkálasjvuodav,
- válldet oasev bargos dájmalasj vuogij vaj gáhttit nuppástimev ja illastimev,
- diedojn ja dájmajn barggat dásálasj mierij,
- alodit mánáj aktavuodav ja viehkedit ja doarjjot sijájt tjoavddet rijdojt, njuolggit boastodádjadimijt, rádedit ja roattot nubbe nuppev,
- huomáhahttet ja gássjelisvuodajdit etihkalasj gatjálvisájt ja viessomgatjálvisájt árggabiejven,
- huomáhahttet mánájt vaj ulmutjijs li sierra árvustallama ma lájddiji sijá mielajt ja dájmajt ja ávtbále nanostuhttet vuodoárvojt, ja
- aktisattjat barggat huksij, ja rádedit njuolgadásáj ja árrromvuogij birra ávddáskávlán huksij, vaj doarjjot mánáj ávddánahttemav ja ávdásvásstádusáv ulmutjin ja sebrudakoassálassten.

2.2 Sujtto, ávddánahttem ja oahppa

Áhpadus ávddáskávlán galggá viehkedit mánájt ávddánahttet dádjadusáv iehtjasij ja birosväráldij. Átsádalle, diehtovájnok ja hállo stáhkát ja oahppat galggá árrot vuodo oahppaj. Dat galggá tjadájduvvat sujtos, ávddánahttemis ja áhpas mij gárvet állásav. Áhpadus ávddáskávlán galggá válldet suv álgov oahppoájggomusás ja mánáj dárbos, vásádusájs ja dajs masi vuosedi geldulasjvuodav. Jáhto mánáj jurddagijis ja huomáhimijs galggi ávkástaláduvvat gárvedibmáj valljudagáv oahppaj.

Ulmme

Ávddáskávlá galggá vaddet juohkka mánáj máhttelisvuodav ávddánahttet

- Sijá iesjvuodav ja dábdát jasskavuodav dajna ja diedov sijá riektáv rubmahij ja iesjdábdduj,
- Iesjrádakvuohtaj ja áskov sijá máhttuj,
- diehtovájnokvuohtaj, dájmalasjvuohtaj ja hállov stáhkát ja oahppat,
- máhtov iesj bierrgit ja aj juohkusijn, aktan barggat, giehtadallat rijdojt ja dádjadit riektájt ja ádnomusájt ja aj válldet ávdásvásstádusáv aktisasj njuolgadásájs,
- máhtov gulldalit ja ájádallat nuppij mielajs ja aj ájádallat ja vaddet moalggemav ietjas mielajs,
- gávádallam ja gávijdahttemmáhtto,

- labudibme, másjkudallam ja rumájdábdo ja aj dádjadit man ájnas dat la huksat suv varresvuodav ja suv buorreväjov,
- máhtov adnet ja dádjadit moallánagájt, vuoynet aktavuodajt ja ielvvvet ádvuogijt dádjadit suv birosväráldav,
- máhtov gárvedit ja máhtov vuosedit dáhpádusájt, jurddagijt ja vásádusájt fert slaj vuosedimhámijn degu gáván, hámen, drámán, labudimen, lávlon, musijkan ja dánsan,
- geldulasjuohta subttasijda, gávájda, tevstajda fert median, degu dal digitála ja iehtjáda, ja aj máhtto dálkkut, gatjádít ja rádedit daj birra,
- valjes hállamgiella ja báhkodulvve ja máhtto stáhkát bágoj, giehttot jurddagijt, tsieggit gatjálvisájt, hállat ja ságastit iehtjádij fert aktavuodan ja sierra ájggomusáj,
- geldulasjuohta tjállemgiellaj ja dádjadus symbávlájda ja gák da gievteduvvi juohket mielav,
- sijá kultuvralasj iesjuodav ja máhtov ja dádjadusáv fert slaj kultuvrajda ja dádjadit árvov dajs ja viessot sebrudagán tjadájdam valljudagás ja geldulasjuodav dáfulasj kultuvraviessomis,
- juogu dal svieriga dárov ja suv ietjas nasjonála unneplágogielav, jus mánná gullu nasjonála unnepláhkuj,
- juogu dal svieriga dárov jali suv ietjas iednegielav, jus mánán la ietjá iednegiella gá dáro,
- svieriga siejvvegiella, jus mánán la hájto gullo, la bieljedibme jali ietjá diehti la dárbon siejvvegielas,
- máhtto adnet matematikav átsádallamij, ielvvemij ja gáhttalibmáj tjoavddet suv ja iehtjádij gássjelisvuodajt,
- dádjadibme saddjáj, ájggáj ja hábmáj ja vuodomáhtto valljudagás, minsstarijs, lågos, árdnik, tálla, mihttim ja rievddadus, ja ságastit matematihkalattjat daj birra,
- máhtto tjuolldet, vuosedit, átsádallat ja giektet matematihkalasj aktavuodav, ja moallánagáj aktavuodav,
- dádjadus aktavuodajda luondon ja luondo fert slaj jáládibme ja gák ulmutja, luonndo ja sebrudahka vájkkut nubbe nuppev,
- dádjadus gák ulmuttij vála árggabiejven máhtti vájkudit nanos ávddánahttemij,
- dádjadus luonndodiedalasjuohtaj, máhttuj sjattoj ja juhtusij birra ja álkkes kemikálalasj dáhpádusájda ja fysikálalasj fenomenajda,
- máhtto guoradallat, tjieggit fert slaj diededimhámij, jásskot ja ságastallat luonndodiedalasjuoda ja teknijka birra,
- máhtto ielvvvet ja guoradallat teknikav árggabiejven, ja

- máhtto tsieggit, gárvedit ja hábbmit viehkijn fert slaj teknijkaj, ábnasij ja vädtsagij.

Njuolgasusá

Ávddáskávlááhpaddje galggi váldet ávdásvástádusáv juohkka mánás

- vásedi at dat la suohtas ja mielos oahppat ádá dingajt,
- oadtju ádá hástalusájt ma alodi hálov oadtjot ádá vásádusájt ja máhtojt,
- oadtju máhttelisvuodajt ávddánahttet, stáhkát ja oahppat ávtbále aloduvvat giektet sijá álles máhtov,
- fáladuvvi buorev sujtovej starjjon dájma ja vuojnadime gaskan,
- hásttaluvvi ja aloduvvi labudime, sosiála, emosjonála ja kognitijva ávddánahttemij,
- oadtju buorijt máhttelisvuodajt ásadit áskulasj aktavuodajt ja dábdát jasskavuodav juohkusin,
- hásttaluvvat ja aloduvvut suv ávddánahttemij giellan ja ráduodallamijn ja matematijkaj, luonndodiedalasjuodan ja teknijkaj, ja
- oadtju adnet digitála vädtsagij dakkir vuogijn at hásttá ávddánahttemij ja oahppaj.

Barggojuogos galggá

- barggat buore ja sadjásasj birrusa ávdás sujttuj, stáhkusij, labudibmáj, ávddánahttemij ja oahppaj,
- alodit ja hásttet mánájt gábdedit sijá máhtov ja geldulasjuodav dan láhkáj mij ij gábtjå sierra sjierve váljajt,
- váldet árvov mánáj máhtoj, diehtovájnokvuodas, sidos ja hálos stáhkát ja oahppat ja nannit mánáj áskulasjuodav ietjas máhttuj,
- berustimev ja vaddet lájddimav ja alodimev dimna mánájda ja sierra viehkevej dájda mánájda gudi fert slaj oares dárbahi dav sijá ávddánahttemin,
- hásttet mánáj diehtovájnokvuohtaj ja dádjadimev giellaj ja aktavuohtaj ja aj matematijkaj, luonndodiedalasjuohtaj ja teknijkaj,
- gárvedit máhttelisvuodav mánájda sijá máhttuj ávddánahttet guládallat, dokumentierit, juohket vásádusájt, tjadájdimij, huomáhimij ja jurddagij viehkijn fert slaj diededimhámij, degu dal digitála vädtsagij ja daj daji,
- gárvedit máhttelisvuodajt mánájda dájdajit gák sijá ietjasa vájkudime máhtti bájnedit birrusav ja viehkedit nanos ávddánahttemij, ja
- gárvedit máhttelisvuodajt mánájda oahpástuvvat sijá ietjas láhkabirrusijn ja dájda sebrudakdájmajda ma vájkudi bájválasj viessomij ja váldet oasev dáfulasj kultuvraviessomis.

2.3 Mánáj oasse ja vájkkudimmáhttelisvuohta

Áhpadus ávdđáskávlán galggá biedjat vuodov vaj máná galggi dádjadit demokratidjav. Mánáj sosiála ávdđánahttem joarkeduvvá dajna at sij ietjas máhto milta válldi ávdásvástádusáv sijá dagojs ávdđáskávlán birrusa hárráj. Máná adni riektáv oasev válldet ja vájkuđibmáj. Da dárbo ja geldulasjvuoda majt máná adni ja vuosedi fert slaj láhkáj galggi árrot vuodon hábbmidibmáj birrusij ja ájggomusán áhpadusán.

Ulmme

Ávdđáskávllá galggá vaddet juohkka mánáj máhttelisvuodav ávdđánahttet

- geldulasjvuohta ja máhtto vuosedit jurddagijt ja mielajt náv at sij máhtti vájkuđit sijá ietjas dilev,
- máhtto válldet ávdásvástádusáv sijá ietjas dagojda ja birrusij ávdđáskávlán, ja
- dádjadibme demokrátalasj njuolgadusájda ja máhtto aktisattjat barggat ja válldet márrádusájt daj milta.

Njuolgadusá

Ávdđáskávllááhpadiddje galggá válldet ávdásvástádusáv juohkka mánás

- oadtju duodalasj vájkuđimev barggovuogijs ja sisanos.

Barggojuogos galggá

- doarjjot mánáj máhtov ja árrot oasálasj ja adnet vájkuđimev suv áhpadusás,
- árvustallat juohkka máná riektáv at vuosedit sijá mielav fert slaj vuosedimhámijn ja dárkestít mánáj mielav ja mielajt náv at da báhiti bihkusi ja álggus áhpadusán,
- doarjjot mánáj máhtov ja válldet ávdásvástádusáv ietjastis ja aktavuodan mánájjuohkusin,
- dárkestít vaj juohkka máná oadtju máhtusaj stuor vájkuđimev ja sajev sjiervve gatjálvisá dagi, ja
- gárvedít mánájt oaseválldemij ja ávdásvástádussaj dajda riektájda ja ádnomusájda ma li demokrátalasj sebrudagán.

2.4 Ávdđáskávllá ja ruoppto

Náv at gárvedít buoremus máhttelisvuodajt vaj máná galggi ávdđánahttet valljet ja gábdđágit galggá ávdđáskávllá barggat lahka aktisattjat ja áskulasj vuogijn ruoptojn.

Njuolgasusá

Ávddáskávlááhpaddidje galggá adnet ávdásvásstádusáv at

- ávddánahttemrádudallama sisano, hábbmima ja tjadájdime hiebaduvvi nasjonála ulmmelij, ja
- mánáhuksa galggá vatteduvvat máhttelisvuodav árrat oasálatnja áhpadasá árvustallamin.

Barggojuogos galggá

- galggá válldet ávdásvásstádusáv ávddánahttemij áskulasj aktavuohhtaj ávddáskávlá ja ruoppto gaskan,
- árrat tjielggasa gatjálvisán ulmmelij ja sisanojs áhpadasán vaj gárvedit máhttelisvuodajt mánáj ja ájgádij máhttelisvuohhtaj vájkudit,
- dállat aktelasj rádedimijt mánáj ájgádij máná soabtsoma, ávddánahttema ja áhpa ja aj tjadájdít ávddánahttemrádudallamijt, ja
- adnet diedoijt máná ietjas diles árvojn máná iesjvuodas.

2.5 Rasstidahka ja aktisasj barggo

Ávddáskávlá galggá barggat aktisattjat áskulasj vuogijn ávddáskávláklássaj, skávlájn ja asstoájggeviesojn náv vaj doarjjot mánáj ávddánahttemav ja áhpadasáv guhkkásij. Ávddál rasstimij galggi da gullevasj skávláháme ja asstoájggeviesso málsudit máhtojt, vásádušájt ja diedoijt sisanos áhpadasán vaj gárvedit aktavuodajt, aktelasjvuodav ja progresjávnav mánáj ávddánahttemij ja áhpadussaj. Da aj galggi gávnnut aktisasjbarggovuoge majs li ájggomusá gárvedit mánájt ja sijá ájgádijt rasstimij ávddáskávlás ávddáskávlákássaj, skávlájn ja asstoájggeviesuj.

Njuolgasusá

Ávddáskávlááhpaddidje galggá adnet ávdásvásstádusáv at

- aktisattjat ávddáskávlááhpaddijjn ja áhpaddijj ávddáskávlákássan, skávlán ja asstoájggeviesojn, juohket máhtojt ja vásádušájt ja diedoijt sisanos áhpadasán vaj gárvedit aktavuodav, aktelasjvuodav ja progresjávnav mánáj ávddánahttemis ja áhpas, ja
- rasstimijn árrat sierraláhkáj ielvvisa mánáj dárbo jus li sierra dárbo doarjjagis suv ávddánahttemin.

Barggojuogos galggá

- aktisattjat ávddáskávlááhpaddijjn ja áhpaddijj ávddáskávlákássan, skávlán ja asstoájggeviesojn, gárvedit mánájt ja sijá ájgádijt rasstimijda.

2.6 Tjuovvom, boadodmierredibme ja ávddánahttem

Gájka gudi gulluji barggojuohkusij galggi sijá ámmádis tjadájdit áhpadusáv nasjonála ulmmelij milta ja átsádallat makkir dárbbu li vaj buoredit áhpadusáv ja dan baktu lasedit dievddemijt ulmmelijda.

Náv vaj doarjjot ja vaddet hásstalusájt mánájda sijá áhpadusán la dárbbu adnet máhtov juohkka máná átsádallamijs, máhtos ja oassálasstemis ja vájkudimes ja geldulasjvuodas dajs fert slaj ulmmeásijs. Dat aj la dárbo máhttut mánáj guoradallamijs, gatjálvisájs, vásádusájs ja berustime váldeduvvi oassen dájman, gáak sijá máhtto rievddá ja gá sij adni at doajmma l geldulasj, suohtas ja mielosdievas.

Ájggomus árvustallamiin la oadtjot diedojt gáak ávddáskávlá kvalitehta la, dat sisadná, dájmadagá lihtodibme, sisadno ja tjadájdiibme máhtta ávddánahteduvvat náv vaj juohkka máná vatteduvvat buoremus máhttelisvuodajt ávddánahttemij ja oahppaj. Dat sisadná guhkemusát ávddánahttet buorep barggovuogijt, máhttet merustallat vaj barggo dáhpáduvvat ulmmelij milta ja guoradallat makkár dárbo li vaj buoredit máhttelisvuodajt mánájda stáhkát, oahppat, ávddánahttet, dábdát jasskavuodav ja adnet suohttasav ávddáskávlán. Da li guoradallamaárvustallam báhtusa ma vuosedi dárbulasj ávddánahttemásijt. Gájka vuoge árvustallamijs galggi álget tjuojgos mánáj vuojnos. Máná ja ájgáda galggi árrót oasálettja árvustallamiin ja sijá jiena galggi lábdiduvvat sadjihij.

Njuolgasusá

Ávddáskávlááhpadiddje galggá adnet ávdásvásstádusáv at

- juohkka máná ávddánahttem ja áhpadus aktelasjvuodav ja systematijkav tjuovvu, dárkestuvvi ja guoradaláduvvi náv vaj galggá árrót máhttelis árvustallat gáak ávddáskávlá dávdá mánáj máhttelisvuodajt vaj ávddánahttet ja oahppat oahppáájggomusá ulmmelij milta,
- dokumentasjávnná, bárrájgáhtsem, árvustallam ja guoradallam sisadná gáak oahppáájggomusá ulmela goaroduvvi nubbe nubbáj ja dahki állesvuodav áhpadussaj,
- dárkkelit bárrájgáhtset at árvustallamvuoge ma addnuji álgei dajs vuodoárvojs ja ájggomusájs ma li oahppáájggomusán,
- boados bárrájgáhtsemijs ja árvustallamijs systemalattjajt ja aktelattjaj guoradaláduvvi mielajn at ávddánahttet ávddáskávlá kvalitehtav ja dan baktu mánáj máhttelisvuodajt ávddánahttemij ja áhpadussaj, ja
- guoradallam adno dan diehti vaj doajmmaj biedjat ássjiit ma buoredi áhpadusáv.

Barggojuogos galggá

- aktelattjat ja systematijkajin tjuovvot, dokumentierit ja guoradallat juohkka máná ávddánahttemav ja áhpav vaj dahkat dav máhttelis vaj tjuovvot máná rievddadusáv máhton ja árvustallat gáak ávddáskávlá bárrájgáhtsá mánáj

máhttelisvuodajt ávdđánahttet ja oahppat oahppaájggomusá milta, tjuovvot ja árvustallat gák mánájs la máhttelisvuohta vájkudit áhpadusáv ja gák áhpadus válddá berustibmáj mánáj dárbojt, geldulasjvuodajt, mielav ja mielajt,

- tjuovvot ja árvustallat mánáj sujtoaddne máhttelisvuodajt vájkudit, ja guoradallat báhtusijt tjuovvomijis ja árvustallat dajna mielajn at ávdđánahttet ávdđáskávlá kvalitehtav ja dan baktu mánáj máhttelisvuodav sujttuj ja máhttelisvuodav ávdđánahttemij ja oahppaj.

2.7 Ávdđáskávlááhpadiddje ávdásvástádus áhpadusán

Áhpadus ávdđáskávlán galggá lájddiduvvat ávdđáskávlááhpadiddjiis mielajn mánáj ávdđánahttemij ja oahppaj sisviettjadum ja ávdđánahtedum máhtoj ja árvoj. Ávdđáskávlááhpadiddje galggá lájddit dajt ulmmestivrridum prosessajt ja áhpadusán válldet ávdásvástádusáv vaj

- sujtto, ávdđánahttem ja oahppa gárvet állesvuodav,
- ájggomus ja tjadájdieme vuolgađuvvi oahppaájggomusás ja dan máhtos ja átsádallamijs majt máná ávdđál li oadtjum,
- huomaham dájma ja miela, árggabájválasj dájma ja gárddádime ávdđáskávlán sjaddi oase áhpadusás, ja
- ávdđánahttet pedagávgalasj sisanajt ja birrusijt ma alodi ávdđánahttemav ja áhpav ja má biedji hástalusáv ja alodi mánáj geldulasjvuodav ja átsádallamav ja aj dállat sijá ielvvemmielav badjen.

2.8 Rektávrrá ávdásvástádus

Degu pedagávgalasj jádediddje ja jádediddje ávdđáskávlááhpadiddjiida, mánájsujtáriida ja ietjá barggiida ávdđáskávláássudagán adná rektávrrá badjeloajvveávdásvástádusáv áhpadussaj mij állásij giejggiduvvá nasjonála ulmmelijda. Rektávrrá adná ávdásvástádusáv ávdđáskávlá kvalitehtaj ja dan diehti, diehttelis ramoij sissñelin, sierra ávdásvástádus at

- Ájggot, tjuovvolit, árvustallat ja ávdđánahttet áhpadusáv systemalattjat ja aktelattjat ja dan baktu dájmadit lasijn ulmmeállidibmáj,
- tjadájdít systemalásj kvalitehtbargov aktisattjat ávdđáskávlááhpadiddjiid, mánájsujtáriid ja ietjá barggiid ja aj dárkestít vaj mánáj oajvvehukse vatteduvvi máhttelisvuodav váldet oasev snivvabargos,
- sebrudahttet bargov avtadásálasjvuodajin systemalásj kvalitehtbarggon,
- ávdđáskávlá barggo dájmalasj dájmaj nuppástime ja illastime vuossti tjadájdíduvvá ja dárkestuvvá dade milta,

- ávddáskávlááhpaddidje vatteduvvi máhttelisvuodaj adnet ávdásvásstádusáv áhpadasás,
- juohkka mánná aktan äjgádj oadtju buorev oahpástuhttemav ávddáskávláj,
- ávddáskávlá barggovuoge ávddánahteduvvi mánáj vájkudime diehti,
- buorre ja biros sadjihin gárveduvvá, máhttelisvuoda addnuj digitála gálvoжда ja ietjá oahppamvädtsagijda,
- áhpadas hábbmiduvvá náv at mánáj dárbo sierra viehkes ja sijá ávddánahttemin oadtju dav doarjjagav ja hásstalusájt majt sij dárbahti,
- hábbmit áhpadasáv ja hiebadahhtet vaddásijjuohkemijn náv at dimna máná oadtju dav dárjav ja hásstalusájt majt dárbahti ávddánahttemij ja oahppaj,
- aktisasjbarggoháme ávddánahtti ávddáskávláklássan, skávlán, asstoájgevieson vaj doarjjot mánáj ávddánahttemav ja áhpav,
- aktisasjbarggo boahotá jáhtuj ávddáskávláklássan, skávlán ja asstoájgevieson dan diehti at gárvedit máhttelisvuodajt ávtá vuojnnuj ja áskulasj aktisasj bargguj,
- ávddánahttet hámiht aktisasj bargguj ávddáskávlá ja äjgádj ja diededit sijájt ávddáskávlá ulmmelijt ja barggovuogij birra, ja
- ávddáskávlááhpaddidje, mánájsujtára ja ietjá bargge oadtju dav lasseáhpav ja ávddánahttemav mij anoduvvá vaj sij galggi profesjonálat máhttet dájmadit sijá ámmádav ja aktelattjat vatteduvvat máhttelisvuodav juohket sijá máhtov ja oahppat nubbe nupes vaj áhpadas ávddánahttá.

Oahppaáiggomus ávddåskåvláj sisadná guokta oase ja mierreduvvá ráddidusás. Vuostasj oasse la *Ávddåskåvllå vuodoárvo ja doajmma* ja dat nubbe oasse la *Ulmme ja njuolgasusá*. Vaj galggá dádjadit áhpadusá ámmádav dat la ájnas låhkåt oahppaáiggomusá guokta oase aktan.

Skolverket

www.skolverket.se